

โรคคอพอกในเด็ก

ผศ.พญ.ทิพย์กาญจน์ มะโนประเสริฐกุล

ต่อมไทรอยด์

เป็นต่อมไร้ท่อที่ทำหน้าที่ผลิตฮอร์โมนไทรอยด์ซึ่งมีหน้าที่กระตุ้นให้เซลล์ต่างๆในร่างกายให้ทำงานและเผาผลาญได้อย่างปกติ ควบคุมอุณหภูมิ ระดับน้ำตาลและไขมันในเลือด เป็นต้น นอกจากนี้ฮอร์โมนไทรอยด์ยังมีความสำคัญต่อการเติบโตของสมองซึ่งจะมีการพัฒนาสูงสุดในช่วง 3 ปีแรกของชีวิต การขาดฮอร์โมนไทรอยด์ในช่วงนี้จึงทำให้เด็กมีพัฒนาการทางสติปัญญาต่ำได้ ต่อมาไทรอยด์มีลักษณะคล้ายปีกผีเสื้ออยู่บริเวณด้านหน้าของลำคอ ในภาวะปกติมีขนาดประมาณครึ่งหนึ่งของนิ้วหัวแม่มือของคนนั้น แต่เมื่อเกิดความผิดปกติที่ทำให้ต่อมไทรอยด์โตขึ้นจะทำให้มองเห็นหรือคลำต่อมไทรอยด์ได้ที่ด้านหน้าของลำคอได้ชัดเจนเรียกว่าโรคคอพอก(Goiter)

สาเหตุของโรคคอพอก

1. โรคคอพอกร่วมกับมีฮอร์โมนไทรอยด์ต่ำ ต่อมาไทรอยด์จะมีขนาดโตขึ้น แต่สร้างฮอร์โมนน้อยลง โรคที่เป็นสาเหตุได้แก่ ความบกพร่องในขั้นตอนการสร้างฮอร์โมนของต่อมไทรอยด์โดยเป็นมาแต่กำเนิด โรคต่อมไทรอยด์อักเสบเรื้อรังฮาชิโมโต้ การขาดธาตุไอโอดีน เป็นต้น อาการแสดงในเด็กได้แก่ เติบโตช้า พัฒนาการของสมองช้า ดูดกลืนไม่เก่ง เอาแต่นอน ท้องผูกมาก ซีด ผิวแห้ง สะดือจูนเป็นต้น วินิจฉัยจากประวัติและการตรวจร่างกาย ร่วมกับการตรวจวัดระดับฮอร์โมนไทรอยด์ในเลือด การรักษาคือให้รับประทานฮอร์โมนไทรอยด์ชนิดสังเคราะห์ทดแทนฮอร์โมนไทรอยด์ที่ต่อมสร้างเองได้ไม่พอ ผู้ป่วยต้องรับประทานฮอร์โมนไทรอยด์ทุกวันและส่วนใหญ่ต้องรับประทานต่อเนื่องตลอดชีวิต

2. โรคคอพอกร่วมกับมีฮอร์โมนไทรอยด์สูง เกิดจากต่อมไทรอยด์ทำงานมากเกินไป โรคที่พบบ่อยในเด็ก คือโรคไทรอยด์เป็นพิษชนิดเกรฟ(Graves 'disease) ผู้ป่วยจะมีอาการคอพอก ตาโปน ใจสั่น เหนื่อยง่าย กินจุแต่น้ำหนักลด ขี้ร้อน เหงื่อออกมาก เป็นต้น วินิจฉัยจากประวัติและการตรวจร่างกาย ร่วมกับการวัดระดับฮอร์โมนไทรอยด์และระดับแอนติบอดีต่อต่อมไทรอยด์การรักษาในปัจจุบันมี 3 วิธี ได้แก่ การรับประทานยาต้านไทรอยด์ซึ่งต้องใช้เวลารักษานาน 2-3 ปี การกินน้ำแร่สารกัมมันตรังสีไอโอดีนและการผ่าตัดต่อมไทรอยด์ออกบางส่วน โดยแพทย์จะพิจารณาเลือกวิธีการรักษาให้เหมาะสมในผู้ป่วยแต่ละคนต่อไป

3. โรคคอพอกที่มีฮอร์โมนไทรอยด์ปกติ ต่อมาไทรอยด์มีขนาดโตขึ้นแต่ยังสร้างฮอร์โมนได้เพียงพอ โรคที่เป็นสาเหตุที่พบบ่อยได้แก่ ภาวะคอพอกธรรมดาในเด็กวัยรุ่น ต่อมาไทรอยด์อักเสบเรื้อรังฮาชิโมโต้ ผู้ป่วยจะมีคอพอก แต่ไม่มีอาการผิดปกติอย่างอื่น มีการเจริญเติบโตปกติ ผลเลือดมีระดับฮอร์โมนไทรอยด์ปกติ การรักษาคือติดตามอาการและการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมนไทรอยด์ในเลือดเป็นระยะๆ

การปฏิบัติตนสำหรับผู้ป่วยคอพอก เมื่อสังเกตพบว่ามีอาการคอพอก ควรปรึกษาแพทย์โดยเร็ว เพื่อตรวจหาสาเหตุ และให้การรักษาอย่างถูกต้อง รวมทั้งควรปฏิบัติตนและกินยาตามที่แพทย์แนะนำอย่างเคร่งครัด เพื่อผลการรักษาที่ดีต่อไป